C/2025/3990

20.8.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

8. juuli 2025,

mis käsitleb Luksemburgi majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2025/3990)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja tagatakse nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude ([2]) kava peab vastama määruse nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([3]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([4]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Luksemburg lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) Luksemburg esitas 30. aprillil 2021 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. Nõukogu võttis 6. juulil 2021 vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang; ([5]) rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 13. septembril 2024, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk ([6]). Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Luksemburg on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav saavutamine eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) Nõukogu võttis 21. jaanuaril 2025 komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Luksemburgi riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ([7]). Eelarve- ja struktuurikava esitati kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2029 ja selles kehtestatakse netokulude maksimaalse kasvumäära kujul eelarvepiirang neljaks aastaks.

(6) Komisjon võttis 26. novembril 2024 vastu arvamuse Luksemburgi 2025. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Luksemburgi ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([8]) vastu 13. mail 2025 ja ühise tööhõivearuande 10. märtsil 2025.

(7) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Nõukogu 6. juuli 2021. aasta rakendusotsus, millega kiidetakse heaks Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 10155/2021).

([6]) Nõukogu rakendusotsus, millega muudetakse 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 12569/24 + ADD 1).

([7]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Luksemburgi riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/650, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/650/oj).

([8]) Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorites) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng koos taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased muudetud taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 21.

(9) 2025. aasta riigipõhised soovitused hõlmavad peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral käsitletud; arvesse võetakse ka asjakohaseid probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) Komisjon avaldas 4. juunil 2025 Luksemburgi kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles hinnati Luksemburgi edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Luksemburg on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Luksemburgi kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Luksemburgi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu 2030. aasta peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(11) Nõukogu soovitas 21. jaanuaril 2025 Luksemburgil kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 5,8 % 2025. aastaks, 4,7 % 2026. aastaks, 3,8 % 2027. aastaks, 5,4 % 2028. aastaks ja 4,7 % 2029. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 14,2 %, 2026. aastal 19,6 %, 2027. aastal 24,1 %, 2028. aastal 30,8 % ja 2029. aastal 36,9 %. Luksemburg esitas 25. aprillil 2025 oma iga-aastase eduaruande ([9]) netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Luksemburgi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(12) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon soovitas koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi, ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks.

(13) Eurostati kinnitatud andmete põhjal ([10]) jõudis Luksemburgi valitsemissektori eelarvepositsioon puudujäägist 0,8 % SKPst 2023. aastal ülejääki 1,0 % SKPst 2024. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg suurenes 25,0 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus 26,3 %-le SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal 6,2 %. Luksemburg on oma iga-aastases eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal 6,7 %. Komisjoni hinnangul oli netokulude kasv iga-aastases eduaruandes eeldatust väiksem.

([9]) 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

Netokulude kasvu käsitlevate komisjoni arvutuste ja riigi ametiasutuste hinnangute erinevus tuleneb sellest, et riigi prognoosides eeldatakse, et ELi vahenditest rahastatavad kulutused on väiksemad. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika, ([11]) mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal üldjoontes neutraalne.

(14) Vastavalt iga-aastasele eduaruandele on SKP reaalkasv Luksemburgi eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 2,5 %, samas kui tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon peaks 2025. aastal olema 2,0 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2025. aastal 1,7 % ja 2026. aastal 2,0 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2025. aastal 2,1 % ja 2026. aastal 1,8 %.

(15) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarve ülejääk pöördub 2025. aastal puudujäägiks 0,6 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks tõusma 26,4 %-le. Need suundumused osutavad netokulude 7,1 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2025. aastal 0,4 % SKPst. Eelarvepuudujäägi taastumine 2025. aastal kajastab peamiselt äriühingu tulumaksust saadava juhusliku tulu vähenemist ja ekspansiivse eelarvepoliitika mõju. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 6,8 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (1,2 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks vähenema 2025. aasta lõpus 25,7 %-le. Võla suhte SKPsse vähenemine 2025. aastal on peamiselt tingitud nn lumepalliefektist, kuna SKP kasv on olnud suurem kui intressimaksed.

(16) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest valitsemissektori kulutusi mahus 0,1 % SKPst (2024. aastal 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Luksemburgi valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) Valitsemissektori kaitsekulutused püsisid Luksemburgis aastatel 2021–2023 stabiilselt 0,5 % juures SKPst ([12]). Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema 2024. aastal 0,6 % ja kasvama 2025. aastal 0,7 %-le SKPst. See tähendab, et kasv on võrreldes 2021. aastaga 0,3 protsendipunkti SKPst.

(18) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Luksemburgi netokulud suurenema 2025. aastal 6,8 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 13,5 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi järgi peaks Luksemburgi netokulude kasv 2025. aastal olema üle soovitatud maksimaalse kasvumäära, mis tähendab aastast kõrvalekallet ([13]) 0,5 % SKPst. Prognoositav kõrvalekalle ületab aastase kõrvalekalde künnist 0,3 % SKPst. Vaadeldes 2024. ja 2025. aastat koos, jääb netokulude kumulatiivne kasvumäär prognooside kohaselt alla soovitatud maksimaalset kasvumäära. Üldiselt tähendab see, et on oht kalduda kõrvale netokulude soovitatud maksimaalsest kasvumäärast, kui 2025. aasta eelarve täitmise andmed järgmisel kevadel avaldatakse.

(19) Nõukogu soovitas Luksemburgil kaotada erakorralised energiatoetusmeetmed enne 2024/2025. aasta kütteperioodi. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu ([14]) olema 2024. aastal 0,4 % SKPst ning 2025. aastal peaks see vähenema 0,1 %-le SKPst. Erakorralised energiatoetusmeetmed lõpetati enne 2024.–2025. aasta kütteperioodi vaid osaliselt. See ei ole nõukogu soovitusega täielikult kooskõlas.

([11]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

([12]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel. COFOGi ja NATO määratluste metoodiliste erinevuste tõttu võivad COFOGi määratlusel põhinevad kulud erineda NATO määratlusel põhinevatest kuludest.

([13]) Alates 2026. aastast kajastatakse neid arve määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 alusel loodud kontrollikontol.

([14]) See näitaja kajastab meetmete aastast eelarvekulu, milles on võetud arvesse tulusid ja kulusid ning millest on asjakohasel juhul arvatud maha energiatarnijate erakorralisele kasumile kehtestatud maksudest saadud tulud.

(20) Iga-aastane eduaruanne ei sisalda eelarveprognoose 2025. aastale järgneva aja kohta. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 0,5 % SKPst. Need suundumused osutavad netokulude 5,3 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal ekspansiivne (0,4 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt suurenema 2026. aasta lõpuks 26,2 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2026. aastal kajastab peamiselt võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelise erinevuse võlataset suurendavat mõju.

Peamised poliitilised probleemid

(21) Luksemburgi pensionisüsteem seisab silmitsi kasvavate keskpika perioodi ja pikaajaliste jätkusuutlikkusriskidega, kuna prognooside kohaselt ületavad kulutused lähiaastatel sissemakseid. Rahvastiku vananemise 2024. aasta aruande ([15]) kohaselt peaksid pensionidega seotud kulutused pidevalt suurenema, jõudes 2070. aastaks 17,5 %-le SKPst, mis on 8,1 protsendipunkti rohkem kui 2024. aastal. Selle põhjuseks võib pidada üha suuremat pensionäride arvu töötaja kohta, kuna elanikkond vananeb ja rändesaldo langeb, ja see tingib suurema vanadussõltuvusmäära. Kuigi süsteemil on praegu ELi suurim pensionireserv, ilma et oleks vaja poliitikat kohandada, peaks see reserv langema 2040. aastate alguseks allapoole riigi õigusaktides ette nähtud künnist ([16]). Prognooside kohaselt ammendub reserv pärast selle künniseni jõudmist viie või kuue aastaga. Lisaks on Luksemburgis vanemaealiste töötajate tööhõive määr ELi madalaim (51 % 55–64aastaste puhul), kuigi seadusjärgne pensioniiga on 65 eluaastat. Ennetähtaegselt pensionile jäämine on lubatud alates 57. eluaastast ning soodsad õigused annavad tugevad rahalised stiimulid tööturult varakult lahkumiseks ja täiskasvanuharidusest loobumiseks. 2024. aastal algatas valitsus pensionisüsteemi väljavaateid käsitleva avaliku konsultatsiooni. Esimeses etapis koguti teavet üldsuselt ja paljudelt sidusrühmadelt, kes said väljendada oma peamisi mureküsimusi: süsteemi kohanemisvõime, jätkusuutlikkus ja võrdsus. Konsultatsiooni teine etapp on käimas. Aktiivse tööturupoliitika meetmed, mis soodustavad pikemat tööiga ja vanemaealiste töötajate osalemist tööturul, aitaksid seda probleemi lahendada ja majanduskasvu toetada.

(22) Luksemburg seisab silmitsi tõsise eluasemeprobleemiga, kuna taskukohasus on kinnisvarahindade kiire tõusu tõttu viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt langenud. Eluasemehinnad, mis olid igal aastal pidevalt tõusnud üle 5 %, tõusid ajavahemikul 2018–2022 peaaegu 60 %, mis on toonud kaasa selle, et Luksemburg on üks ELi kallimaid eluasemeturge ([17]). Pakkumise ja nõudluse püsivat tasakaalustamatust, millele aitasid kaasa maa ja kinnisvara kokkuostmist soodustavad maksustruktuurid, süvendasid veelgi institutsionaalsed investorid, kes sisenesid müügieelsete eluasemete sektorisse ([18]). Reformid, nagu terviklik maakasutuspoliitika kooskõlas sektoripõhise eluasemete kava rakendusaruandes esitatud soovitustega ja maksumeetmed ehituskõlbliku maa pakkumise suurendamiseks, võivad aidata suurendada eluasemete pakkumist, sealhulgas taskukohaste eluasemete pakkumise kaudu. Prioriteetide hulka kuuluvad ka eluasemepakti rakendamine ja eluasememaksureformi vastuvõtmine, samuti makrotasandi usaldatavusraamistiku tugevdamine ja kõrgeid eluasemehindu toetavate laenuvõtmise maksusoodustuste järkjärguline kaotamine ([19]).

(23) Luksemburgil on suured transpordiprobleemid, mida põhjustavad suur piiriülene pendelrändeliiklus ja suur sõltuvus autodest, sealhulgas ametiautodest, kusjuures neid probleeme süvendavad kõrged eluasemekulud, mis sunnivad töötajaid minema oma töökohast kaugemale elama ([20]). See on toonud kaasa liiklusummikud, mis mõjutavad tootlikkust ja keskkonnakestlikkust. Hoolimata maanteetranspordi kasvuhoonegaaside heite hiljutisest märkimisväärsest vähendamisest selliste poliitikameetmete abil nagu 2035. aasta riiklik liikuvuskava ([21]) ja tasuta ühistransport, jääb see sektor peamiseks kasvuhoonegaaside heite allikaks, mille arvele jäi 2023. aastal 60 % Luksemburgi jõupingutuste jagamise sektorite koguheitest ([22]). Kuigi Luksemburg on teinud edusamme elektrisõidukite edendamisel ja ühistranspordi parandamisel, oleks pendeltöötajate vajaduste rahuldamiseks vaja koordineeritud piiriülest strateegiat. See hõlmab ühenduste parandamist, raudteetaristu integreerimist naaberriiki-

([15]) Euroopa Komisjon, 2024, *2024. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta. ELi liikmesriikide majandus- ja eelarveprognoosid (2022–2070)*.
([16]) Cahier statistique nr 18 – IGSS, 2024.
([17]) Eurostat, prc_hpi_q, ja Estimations du taux de rendement d'un investissement locatif au Luxembourg, Rapport d'analyse 13, *Observatoire de l'habitat* (2025).
([18]) Coût du logement: Une comparaison du Luxembourg avec la France, la Belgique et l'Allemagne, Note 40, Observatoire de l'habitat (2024).
([19]) Euroopa Komisjon, 2023, *põhjalik analüüs 2023 – Luksemburg*.
([20]) Statec, 2025, *P2021 N°18 – La dépendance automobile persiste pour les déplacements domicile-travail*.
([21]) Plan national de mobilité, Ministère de la Mobilité et des Travaux publics.
([22]) Jõupingutuste jagamise sektorite heide 2023. aastal põhineb ligikaudsetel inventuuriandmetel. Lõplikud andmed kinnitatakse 2027. aastal pärast põhjalikku läbivaatamist.

dega, piletimüügisüsteemide integreerimist ja viimase kilomeetri ühenduste parandamist. Transpordi süsinikuheite edasine vähendamine ja ühistransporditaristusse investeerimine aitaks vähendada heidet kooskõlas riikliku 2030. aasta heite vähendamise eesmärgiga.

(24) Luksemburgi finantskeskuses on palju hargmaiseid kontserne, kusjuures märkimisväärne osa rahvusvahelistest rahavoogudest toimub nende hargmaiste kontsernide üksuste vahel. Neil võib tekkida võimalus kasutada ära lünki Luksemburgi maksusüsteemis, mis vähendavad maksustavat tulu. Kuigi nõukogu direktiivi (EL) 2022/2523 ([23]) (teise samba direktiiv) jõustumisega 1. jaanuaril 2024 soovitakse lahendada suurte hargmaiste ettevõtete madala maksustamise probleem, on selle direktiivi kohaldamisala piiratud ettevõtetega, kelle aastatulu on vähemalt 750 miljonit eurot, ja seega jäävad paljud ettevõtted direktiivi kohaldamisalast välja. Lisaks on algselt 2021. aastal kehtestatud tingimuslik meede, mille kohaselt ei saa intressimakseid ja litsentsitasusid maha arvata, rangelt suunatud koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide kokkulepitud ELi loetelule ega käsitle tulemuslikult madala või null maksumääraga jurisdiktsioonide küsimust.

(25) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk, tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde kaudu Luksemburgi pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Komisjoni teatises „Taasterahastu „NextGenerationEU“ – tee 2026. aastani“, mis võeti vastu 4. juunil 2025, selgitatakse kohaldatavat ajakava rahastu lõppemist silmas pidades, antakse liikmesriikidele suuniseid rakendamise maksimeerimiseks 31. augustiks 2026, sealhulgas selle kohta, kuidas oma taaste- ja vastupidavuskavasid veelgi ühtlustada, esitatakse peamised võimalused, mida kavade läbivaatamisel kaaluda, ning rõhutatakse, kui tähtis on hoolikas ühine kavandamine viimaste maksetaotluste esitamiseks 2026. aastal. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(26) Luksemburgis on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+). On oluline nende programmide kiiret rakendamist jätkata, suurendades samal ajal nende mõju kohapeal maksimumini. Luksemburg juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks, suurendades samal ajal sotsiaalset ühtekuuluvust. Samal ajal seisab Luksemburg jätkuvalt silmitsi probleemidega, muu hulgas seoses eluasemete pakkumise ja taskukohasusega, oskuste tööturu vajadustele mittevastavusega rohe- ja digipöörde kontekstis, eakate töötajate ja haavatavate rühmade tööturule integreerimisega ning süsinikuheite vähendamisega. Kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 18 nõutakse Luksemburgilt ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana, et ta vaataks iga programmi läbi, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega ([24]) on kõigi programmide vahehindamise tulemuste kohta hinnangu esitamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on nendega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate vallas, kaitset, eluaset, veesüsteemide kerksust ja energiasüsteemi ümberkujundamist, ning investeeringuid oskustesse prioriteetsetes sektorites, olles samal ajal ESF+ programmides jätkuvalt keskendunud kõige haavatavamas olukorras olevatele inimestele.

(27) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP tugineb 11 olemasolevale ELi fondile. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Luksemburg võiks neid algatusi optimaalselt ära kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(28) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi fondide raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele peaks Luksemburg tulemuslikult käsitlema allesjäänud probleeme, mis on seotud kehva piirkondliku koordineerimisega ja piiriüleste transpordivõrkude ebatõhusa kasutamisega; uute tehnoloogiate kasutuselevõtu

([23]) Nõukogu 15. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2523 hargmaiste ettevõtete kontsernide ja suurte riigisiseste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta liidus (ELT L 328, 22.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

([24]) Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (EUR-Lex – 52025PC0123 – ET – EUR-Lex).

kasutamata potentsiaaliga ja VKEde digitaliseerimisega; allesjäänud oluliste regulatiivsete tõketega; suure majandusliku sõltuvusega välisinvesteeringutest, mis on alates 2017. aastast vähenenud (protsendina SKPst); asjaoluga, et praeguses energiaallikate jaotuses domineerivad endiselt fossiilkütused ning transpordi ja hoonete puhul gaas; halvenenud tulemustega ja suurenenud erinevustega, mis toovad koolides kaasa ebavõrdsed võimalused; pideva oskuste mittevastavusega tööturu vajadustele ja oskustöötajate nappusega rohe- ja digipöördega seotud olulistes sektorites.

(29) Hoolimata tugevast teadusbaasist ja rahvusvaheliselt hästi ühendatud teadussüsteemist on ettevõtlusinnovatsioon ning uuenduslike idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) kasvuvõimalused endiselt piiratud, mis takistab majanduse mitmekesistamist ja pärsib konkurentsivõimet. Luksemburg ei ole uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja digiülemineku potentsiaali endiselt täielikult ära kasutatud ning riigi tulemused VKEde algtasemel digimahukuse vallas on alla ELi keskmise ([25]). Lisaks on riigi ettevõtete teadus- ja arendustegevuse intensiivsus viimase kahe aastakümne jooksul vähenenud, langedes 2023. aastal 0,47 %-le SKPst, mis on palju väiksem kui ELi keskmine (1,49 %) ([26]). Ka teadusuuringute väljundite kvaliteeti ei ole täielikult võimendatud ning teaduse ja ettevõtluse vahelised seosed on endiselt nõrgad. Kuigi see on osaliselt seletatav Luksemburgi teenustepõhise majandusega, on ettevõtete kulutused teadus- ja arendustegevusele eri sektorite lõikes oluliselt väiksemad kui parimate tulemustega riikides, mis osutab sellele, et ettevõtete väikesed kulutused teadus- ja arendustegevusele ei kajasta üksnes finantssektori suurt suurust ([27]).

(30) Luksemburgi konkurentsivõime suurendamiseks on oluline kaaluda finantssektori kaasava ja uuendusliku mitmekesistamise edendamist, ([28]) ([29]) mis võiks aidata kõrvaldada sektori struktuurseid nõrkusi, toetada uuenduslikke ja teadus- ja arendusmahukaid tegevusalasid ning kujundada välja tugevama ja konkurentsivõimelisema majanduse kooskõlas ELi poliitikaga. Uuenduslike ja suure kasvupotentsiaaliga sektorite (nt kestlik rahandus, finantstehnoloogia, digi- ja kujunemisjärgus tehnoloogiad) strateegiline edendamine ja integreerimine võib aidata üles ehitada tugevama ja konkurentsivõimelisema majanduse. Tugev seos SKP reaalkasvu ja Luksemburgi rahvusvahelise investeerimispositsiooni SKP suhtes tugevnemise vahel ([30]) näitab, et riigi majandustulemused on tihedalt seotud riigi suutlikkusega meelitada ligi ja hoida välisinvesteeringuid. Uuenduslike ja kiire kasvuga sektorite edendamine võib aidata pöörata tagasi rahvusvahelise investeerimispositsiooni suhte SKPsse languse ning toetada majanduskasvu. Selle saavutamiseks võiks Luksemburg kasutada finantskeskuse potentsiaali, et rahastada tootlikke ja uuenduslikke, näiteks rohe- ja digipööret toetavaid tegevusalasid, edendades koostööprojekte ja uuenduslikke rahastamismudeleid ning toetades uute rahastamisvahendite ja toodete väljatöötamist. Eelkõige võiks segarahastamise ja koostööprojektide uuendusliku struktureerimise edasine toetamine aidata kaasa uute investeeringute tegemisele kestlikesse ja teadus- ja arendusmahukatesse tegevusaladesse. Läbipaistvuse ja vastutuse tagamine finantssektoris on samuti esmatähtis, sest see võib aidata suurendada investorite, tarbijate ja muude sidusrühmade usaldust ja kindlustunnet.

(31) Kuigi Luksemburg on pühendunud äriteenuste sektori regulatiivse keskkonna parandamisele, esineb endiselt märkimisväärseid regulatiivseid tõkkeid. OECD ([31]) ja Euroopa Komisjoni ([32]) hinnangul on regulatiivsed piirangud endiselt eriti suured advokaatide, notarite, arhitektide, tsiviilinseneride ja raamatupidajate puhul. Notarite puhul on piirangud ühed rangeimad ELis. Väga rangeks peetakse norme, millega kehtestatakse nende äritegevuse õiguslik vorm ja reguleeritakse kutsealal tegutsema asumist. Ka advokaadina tegutsema asumise normid on väga piiravad ([33]). Konkurentsitõkked võivad olla tingitud piiratud juurdepääsust teatavatele kutsealadele, mitmesugustest halduskohustustest, siduvate tariifide olemasolust või mis tahes vormis reklaami ja turunduse keelust ([34]). Nõuete kärpimine või paindlikkuse suurendamine suurendaks konkurentsi reguleeritud kutsealade sektoris, mis oleks kasulik ettevõtjatele, kes neid teenuseid ostavad. Jaemüügisektoris on regulatiivsed piirangud endiselt veidi kõrgemad kui võrdlusriikides, kuigi need piirangud on alates 2018. aastast märkimisväärselt vähenenud ([35]) ([36]). Sellised piirangud

([25]) Eurostat (isoc_e_dii, 2024) ja Luxembourg Startup Ecosystem Assessment and Benchmarking, Ministère de l'Economie, 2023.
([26]) Conseil national de la productivité, 2023.
([27]) OECD majandusuuringud: Luksemburg 2025.
([28]) OPC LUX: kliimapoliitika vaatluskeskus, Luksemburg, 2023. aasta aruanne.
([29]) Z/Yen Group 2024, *Smart Centres Index 10*.
([30]) Eurostat, (bop_iip6_q), (namq_10_gdp).
([31]) OECD, tooteturu reguleerimist käsitlevad näitajad, 2024.
([32]) Euroopa Komisjoni teatis kutsealateenuste reguleerimise reformisoovituste ajakohastamise kohta, COM(2021) 385, 9.7.2021.
([33]) OECD, tooteturu reguleerimist käsitlevad näitajad, 2024.
([34]) OECD, OECD majandusuuringud: Luksemburg | OECD, lk 106, aprill 2025.
([35]) OECD, tooteturu reguleerimist käsitlevad näitajad, 2024.
([36]) Euroopa Komisjon, jaemüügisektori piirangute taseme näitaja 2022. aasta ajakohastatud versioon.

on näiteks nõue saada eriluba rõivaste, toiduainete ja jookide müügikohtade avamiseks ning luba teha soodusmüüki ainult teatavatel perioodidel aastas ([37]).

(32) Luksemburgi praeguses energiaallikate jaotuses domineerivad endiselt fossiilkütused, kusjuures fossiilkütuste osakaal riigi kogutarbimises oli 2023. aastal 61,1 %. Kuigi riik on teinud jõupingutusi taastuvate energiaallikate osakaalu suurendamiseks energiaallikate jaotuses, oli see 2023. aastal vaid 11,9 %, ([38]) mis rõhutab vajadust võtta täiendavaid meetmeid energiaallikate mitmekesistamiseks ja fossiilkütustest sõltuvuse vähendamiseks. Lisaks sõltub Luksemburg oma energiavajaduste rahuldamisel suurel määral oma naaberriikidest. Kuigi elektrivõrgud on praeguste vajaduste rahuldamiseks piisavad, peab põhivõrguettevõtja vajalikuks suurendada ja ajakohastada 2040. aastaks kõrgepingevõrku ning parandada ühendusi, eelkõige Saksamaaga. Ka kohalikel omavalitsustel on oluline roll üksikasjalike kohalike kavade väljatöötamisel taastuvenergia, sealhulgas tuule- ja päikeseenergia kasutuselevõtuks ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide arendamiseks. Hoonete süsinikuheite vähendamine on esmatähtis, kuna hoonete arvele jäi 2023. aastal 20 % Luksemburgi jõupingutuste jagamise sektorite koguheitest ([39]). Hiljutine väike energiatarbimise kasv elamusektoris toob esile vajaduse teha täiendavaid edusamme hoonete renoveerimisel ja energiatõhususe parandamisel, et saavutada 2030. aastaks seatud eesmärk vähendada heidet võrreldes 2005. aasta tasemega 50 %. Nii elu- kui ka mitteeluhoonete energiatõhususe parandamine on esmatähtis, et vähendada 2030. aastaks energiatarbimist 34 %, nagu on eesmärgiks seatud riiklikus renoveerimisstrateegias.

(33) Madal põhioskuste tase ohustab Luksemburgi tööviljakust ja konkurentsivõimet. Kehvade õpitulemustega õpilaste osakaal riigis on suurem kui ELi keskmine, kusjuures soodsas olukorras olevate ja ebasoodsas olukorras olevate õpilaste tulemuste erinevus on ELi kõige suurem ([40]). Mahajäämus tekib varakult, eriti ebasoodsa taustaga õpilaste ja nende hulgas, kelle kodune keel ei ole saksa või luksemburgi keel, mis rõhutab vajadust sihipärase toetuse järele. Ühtse koolide kvaliteediraamistiku puudumine riiklikul tasandil ([41]) takistab tõhusat järelevalvet ning võib süvendada killustatust ja ebavõrdsust. Praegused poliitikameetmed ei aita vähendada koolisüsteemi ebavõrdsust, mis rõhutab vajadust terviklikuma lähenemisviisi järele ([42]). Riikliku koolide kvaliteediraamistiku ja koolivälise hindamissüsteemi vastuvõtmine ning õppemeetodite kohandamine ebasoodsas olukorras olevate õpilaste ja mitmesuguse keelelise taustaga õpilaste vajadustele võib aidata vähendada õpitulemuste erinevust ja parandada üldist oskuste taset. Lõppkokkuvõttes toetaks see ka riigi pikaajalist majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Nende probleemide käsitlemine aitaks toetada ka ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist kooskõlas komisjoni talituste teise etapi riigianalüüsiga, mis põhineb sotsiaalse lähenemise raamistikul ([43]).

(34) Hoolimata headest majandustulemustest seisab Luksemburg silmitsi püsiva oskuste tööturu vajadustele mittevastavusega ning oskustöötajate märkimisväärse nappusega ([44]) ([45]) rohe- ja digipöördega seotud olulistes sektorites. Ligikaudu 80 %-l VKEdest on raskusi õigete oskustega töötajate värbamisel teatavatel kutsealadel, ([46]) mis võib pärssida konkurentsivõimet. Samal ajal on töötajate nappus mitmel kutsealal, milleks on vaja digi- ja rohesektoriga seotud erioskusi. Luksemburgis on endiselt mitmeid probleeme oskuste arendamise edendamisel. Eakamate töötajate osalemine õppeprogrammides on endiselt tagasihoidlik. Lisaks on praeguse täiskasvanuhariduses osalemise määra ja Luksemburgi 2030. aasta riikliku oskuste eesmärgi (62,5 %) vahel endiselt märkimisväärne lõhe (17,3 protsendipunkti), ([47]) mis rõhutab vajadust sihipäraste algatuste järele, et edendada ümber- ja täiendõpet. Sellega seoses käivitati 2024/2025. aastal algatus Skillsbridges.

([37]) OECD, OECD majandusuuringud: Luksemburg | OECD, lk 107, aprill 2025.
([38]) Sisemaine energia kogutarbimine 2023 (Eurostat).
([39]) Jõupingutuste jagamise sektorite heide 2023. aastal põhineb ligikaudsetel inventuuriandmetel. Lõplikud andmed kinnitatakse 2027. aastal pärast põhjalikku läbivaatamist.
([40]) https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/12/pisa-2018-results-volume-i_947e3529/5f07c754-en.pdf.
([41]) Vt Observatoire national de l'enfance, de la jeunesse et de la qualité scolaire (OEJQS), 2024, Temaatiline aruanne: Evidenzorientierte Qualitätsentwicklung im Gesamtsystem Schule (saksa keeles).
([42]) Épreuves Standardisées (ÉpStan).
([43]) SWD(2025)95 – Sotsiaalset lähenemist käsitlev teise etapi riigianalüüs, mis on tehtud kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga, 2025.
([44]) Eurostat, (lfsq_urgan).
([45]) Eurostat, (jvs_q_nace2).
([46]) Hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade 2024.
([47]) 2022. aasta täiskasvanuhariduse uuring.

(35) Luksemburgi tervishoiusüsteem seisab silmitsi selliste probleemidega nagu tervishoiutöötajate nappus, suur sõltuvus välismaistest tervishoiutöötajatest, töötajate ebavõrdne jaotus ja asjaolu, et märkimisväärne osa arstidest läheb eeldatavasti pensionile 2034. aastaks. Elanikkonna vananemine süvendab probleeme. Piiratud ressursside tõhusam kasutamine ja reformide kiirendamine on tervishoiusüsteemi vastupidavuse tugevdamise eeltingimus. Tõhusust aitaks tulevikus suurendada tervishoiuteenuste killustatuse vähendamine, kasutades rohkem ennetus- ja kogukonnapõhiseid ravimudeleid, mida pakutakse pigem meeskondade kaudu kui üksikutes arstipraksistes. Andmete ja teabe parem kasutamine juhtimises ja kavandamises ning digitaliseerimise kiirendamine on tervishoiusüsteemi ümberkujundamise toetamisel keskse tähtsusega.

(36) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2025. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2025. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Luksemburgil aitavad soovitused 2, 3, 4 ja 5 rakendada 2025. aasta soovituses esitatud esimest euroala soovitust konkurentsivõime kohta, soovitused 1, 4 ja 5 teist euroala soovitust vastupanuvõime kohta ning soovitus 1 kolmandat euroala soovitust makromajandusliku ja finantsstabiilsuse kohta,

SOOVITAB Luksemburgil võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse. Tagada, et netokulud vastavad nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025 soovitatud kavale. Tegeleda pensionisüsteemi pikaajalise jätkusuutlikkuse küsimusega, eelkõige piirates võimalusi ennetähtaegselt pensionile jääda ning tõstes vanemaealiste töötajate tööjõus osalemise ja tööhõive määra nende töövõimaluste ja töölesobivuse edendamise kaudu. Suurendada eluasemete pakkumist, võttes eelkõige vastu laiahaardelise maakasutuspoliitika ja omandimaksu reformi, arendades suuremahulisi piirkondlikke projekte avalikul maal ning tugevdades koordineerimist linnaplaneerimise ja piiriülese ühistranspordiga. Leevendada eluasemeturuga seotud riske, kaotades järk-järgult maksusoodustused laenuvõtmisele ja tugevdades makrotasandi usaldatavusraamistikku. Võtta täiendavaid meetmeid, et tulemuslikult võidelda agressiivse maksuplaneerimise vastu, eelkõige tagades null või madala maksumääraga jurisdiktsioonidesse tehtavate intressi- ja litsentsitasumaksete piisava maksustamise, välja arvatud need jurisdiktsioonid, mis on kantud maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide kokkulepitud ELi loetellu.

2. Tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslik rakendamine, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+) rakendamist, tuginedes vajaduse korral võimalustele, mida pakub vahehindamine. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks optimaalselt ära ELi vahendeid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas innovatsiooni edendamisele ning teadus- ja arendusmahukate tegevusalade toetamisele. Suurendada konkurentsivõimet, sealhulgas edendades mitmekesistamist, eelkõige finantssektoris, kiirendades digitaliseerimist, eelkõige kõrgtehnoloogia kasutuselevõttu VKEde poolt, ning võimaldades ettevõtete ja tootlikkuse kasvu. Vähendada konkurentsitõkkeid reguleeritud professionaalsete äriteenuste valdkonnas.

4. Parandada kestlikku ja tõhusat transporti, soodustades veelgi transpordi süsinikuheite vähendamist ning investeerides ühistransporditaristusse ja piiriülestesse võrkudesse. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, investeerides energiatõhususse nii elu- kui ka mitteeluhoonete sektoris. Ajakohastada kõrgepingevõrku ja suurendada selle võimsust, parandada piiriüleseid ühendusi ja lihtsustada taastuvenergia kasutuselevõtu loamenetlusi. Toetada omavalitsusi taastuvenergia kasutuselevõtul.

5. Parandada tulemusi ja tagada koolides võrdsed võimalused, võttes muu hulgas vastu riikliku koolide kvaliteediraamistiku ja koolivälise hindamissüsteemi ning kohandades õppemeetodeid ebasoodsas olukorras olevate õpilaste ja mitmesuguse keelelise taustaga õpilaste vajadustele. Tegeleda oskuste tööturu vajadustele mittevastavusega, eelkõige rohe- ja digipöörde kontekstis, stimuleerides oskuste arendamist. Parandada tervishoiusüsteemi vastupidavust, kiirendades reforme ja tagades tervishoiutöötajate piisava kättesaadavuse.

Brüssel, 8. juuli 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

S. LOSE